

Brussel Vol Taal

**BRUSSEL
VOL TAAI**

online toegangspoort naar informatie over en ondersteuning bij meertaligheid

Waarom nóg een website over meertaligheid?

- Veel materiaal: BVT als gids die overzicht biedt
- Met een **Brusselse** bril kijken naar meertaligheid in het onderwijs
- Ondersteuning voor leerkrachten (in het Nederlandstalig onderwijs is Brussel)
 - Inzichten
 - Hulpmiddelen
 - Hoe extra aandacht voor Nederlands?
 - Ondersteuning in de scholen

Opbouw van Brussel Vol Taal

1. Hoe leer je een taal? ▾ 2. Wie zijn mijn leerlingen? ▾ 3. Aan de slag! ▾ OCB ondersteunt Meer weten? ▾

- **Stap 1:** Wat moet je voor je start weten over (meertalige) taalverwerving?
- **Stap 2:** Hoe kom je te weten wie je leerlingen zijn en waarom heeft dat invloed op hoe je omgaat met meertaligheid?
- **Stap 3:** Wie werkt er in je school en hoe zorg je ervoor dat het team samen een gedragen talenbeleid uitstippelt?
- In '**Brusselse praktijkvoorbeelden**' vind je bij elke stap inspirerende voorbeelden van Brusselse scholen.

1. Hoe leer je een taal?

© VGC - fotograaf Lander Loeckx

Zo leer je een taal

Hoe leer je een taal? Het taalleermechanisme uitgelegd.

© VGC

Meertalige taalverwerving

Hoe verloopt meertalige taalverwerving?

© VGC - fotograaf Lander Loeckx

Effectieve didactiek

Hoe werk je aan een krachtige klasaankpak in een meertalige context?

© VGC

Brusselse praktijkvoorbeelden

Zo doen zij het: voorbeelden uit Brusselse scholen.

1. Hoe leer je een taal?

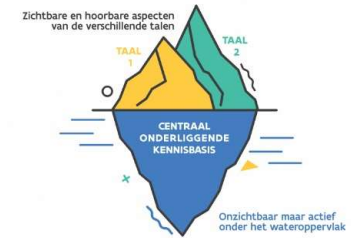
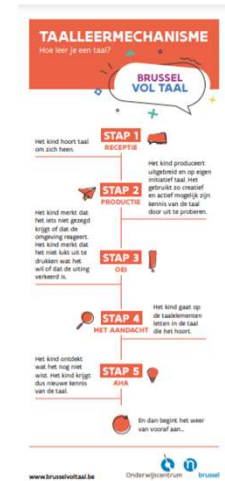
Zo leer je een taal:

- ✓ Taalverwerving: hoe het werkt
- ✓ Het belang van vorm
- ✓ Correctieve feedback
- ✓ Het belang van vlotheid

Meertalige taalverwerving

- ✓ Zo verloopt meertalige taalverwerving
- ✓ Het belang van thuishalen

Effectieve didactiek

Twaalf bouwstenen voor een effectieve meertalige didactiek in de klas

1. [Activeer relevante voorkennis](#)
2. [Geef duidelijke, gestructureerde en uitdagende instructie](#)
3. [Gebruik voorbeelden](#)
4. [Combineer woord en beeld](#)
5. [Laat leerstof actief verwerken](#)
6. [Achterhaal of de hele klas het begrepen heeft](#)
7. [Ondersteun bij moeilijke opdrachten](#)
8. [Spreid oefening met leerstof in de tijd](#)
9. [Zorg voor afwisseling in oefentypes](#)
10. [Gebruik toetsing als leer- en oefenstrategie](#)
11. [Geef feedback die leerlingen aan het denken zet](#)
12. [Leer je leerlingen effectief leren](#)

2. Wie zijn mijn leerlingen?

© VGC - fotograaf Lander Loeckx

Talenprofiel van leerlingen

Zo breng je het talenprofiel van je leerlingen in kaart.

© VGC

De Brusselse context

De Brusselse context: de meertalige leefomgeving van je kinderen.

© VGC

Brusselse praktijkvoorbeelden

Zo doen zij het: voorbeelden uit Brusselse scholen.

2. Wie zijn mijn leerlingen?

Talenprofiel van leerlingen

- ✓ Talenpaspoort
- ✓ Het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen
- ✓ Interviews met leerlingen

Brusselse context

- ✓ Er is niet één Brussel
- ✓ Brussel: rijke stad, arme stad
- ✓ Brussel als multiculturele en meertalige stad: taalbarometeronderzoek

Mijn Talen
Een talenpaspoort voor de oudeste kleuters en leerlingen van het netste en beste taalgebied.

BRUSSEL VOL TAAL

INSTRUCTIE AANLEERLIJKE

- Schrijf naam of het je voorkeursnaam het hoofd van het karakter.
- Waarom je spreken twee talen spreken? Waarvoor spreken? Schrijf je naam op.
- Wat doe ik met mijn taal? Waarvoor spreken? Schrijf je naam op.
- Wat doe ik met mijn taal?
- Wat doe ik met mijn taal?
- Wat doe ik met mijn taal?
- Wat doe ik met mijn taal?
- Wat doe ik met mijn taal?
- Wat doe ik met mijn taal?
- Wat doe ik met mijn taal?

Mijn Talenpaspoort
Op een groot blad
schrijf je naam
en de stappen
te volgen in mijn
Talenpaspoort
opdrachten.

BRUSSEL VOL TAAL

STAP 1
Zwart: schrijf in het midden van het blad je naam met een cirkel rond. Zie de taal die je kent eromheen.
Blauw: waarom doet die taal je denken? Schrijf het erbij.
Groen: met wie spreken je die taal?
Rood: waar spreken je die taal?

STAP 2
Paars: hoe vaak spreken je die taal?
Oranje: waarover praat je in die taal?

STAP 3
Brulle: in welke taal:
• discussieer je?
• denk je?
• vertel je verhalen?
Wit: hoe vaak spreken je die taal?
• woord je boos?
• reken je?
• praat je met dieren?

STAP 4
Zwart: in welke taal ben je volgens jezelf
• het sterkst? +++
• het zwakst? ---
In welke taal:
blauw: spreken je het taals? (1,2,3 ...)
groen: luisteren je het taals? (1,2,3 ...)
rood: lees je het taals? (1,2,3 ...)
zwart: schrijf je het taals? (1,2,3 ...)

STAP 5
Reflectie:
• aan de slag in de klas
• voor het taalbeleid

www.brusselvoltaal.be Onderwijscentrum brussel

Brusselse praktijkvoorbeelden

Een klasbeeld maken met taalpaspoorten (BSGO Floréal)

In basisschool Floréal maakten alle klassen van de lagere school een talenpaspoort. De verschillende talenpaspoorten leveren een genuanceerd beeld van het taalrepertoire van de leerlingen. Om ook voluit die kindkennis te kunnen inzetten, maakte het zorgteam met die talenpaspoorten een klasbeeld van elke klas. Het hanteerde daarbij een kleurencode voor de verschillende talen die in de klas voorkwamen.

Zo kregen ze nieuwe inzichten in het taalrepertoire van de kinderen en van de klasgroep. Ze deden daarbij enkele verrassende vaststellingen.

Meer weten? Download de [infofiche](#) van dit praktijkvoorbeeld.

Een talenbeleid opstellen (GBS Van Asbroeck)

Een aantal jaar geleden was het onduidelijk voor de kinderen of ze andere talen dan het Nederlands mochten spreken op school. De meeste leerkrachten verboden het spreken van andere talen. Andere leerkrachten lieten wel verschillende talen toe in de klas. Zowel leerkrachten als leerlingen vroegen om een duidelijke visie en afspraken over het gebruik van talen in de school.

Er werd een traject opgestart met als doel een duidelijk talenbeleid op te stellen.

Meer weten? Download de [infofiche](#) van dit praktijkvoorbeeld.

Talensensibilisering (GBS De Vijvers)

De Vijvers stapte mee in een project van de Erasmushogeschool om de thuishalen een plaats te geven in de school. Via studenten van de hogeschool ontdekten de leerkrachten hoe ze activiteiten rond talensensibilisering kunnen opzetten door de thuishalen van de leerlingen op een speelse manier te integreren.

Dankzij deze activiteiten zagen de leerkrachten hun leerlingen openbloeien. Ze waren betrokken, gemotiveerd en trots. Bovendien merkten de leerkrachten dat dit de spreekdurf in het Nederlands ten goede kwam. Daarnaast gaven de leerlingen van het zesde leerjaar in een bevraging aan dat ze de les er beter door begrepen.

Meer weten? Download de [infofiche](#) van dit praktijkvoorbeeld

3. Aan de slag

© VGC - fotograaf Raisa Vandamme

Maak een schoolprofiel

Hoe staat je team tegenover de talige diversiteit op school? Maak een schoolprofiel.

Omgaan met meertaligheid: categorieën

Omgaan met talige diversiteit op school. Welke categorieën zijn er?

© VGC - fotograaf Julie Landrieu

Activiteiten

De categorieën in de praktijk in de klas en op school.

© VGC

Brusselse praktijkvoorbeelden

Zo doen zij het: voorbeelden uit Brusselse scholen.

3. Aan de slag

Maak een schoolprofiel

Omgaan met meertaligheid: categorieën

Activiteiten

TALIGE DIVERSITEIT OP SCHOOL

Hoe staan de leerkrachten in onze school tegenover de talige diversiteit?

VERBIEDEN
We gaan talige diversiteit tegen:

- We hebben de bevestiging "niet bevestigd" in de klas en tijdens de speeltijd.
- We stellen geen expliciete taalverwachtingen samen om interactie in de klas te gaan.

TOLEREREN
We tolereren de talige diversiteit:

- We geven geen expliciete opmerkingen om het gebruik van andere talen dan het Nederlands te vermijden.
- We tolereren de talige diversiteit, vooral op informele momenten.

WAARDEREN
We waarderen de talige diversiteit en maken ze zichtbaar:

- We zetten talige diversiteit in als middel om het welbevinden van leerlingen te ondersteunen.
- We laten meerdere talen aan bod komen als kennismaking met andere talen of taalvariaties.

INZETTEN
We benutten en stimuleren de talige diversiteit als hefboom tot leren van en in het Nederlands:

- We zetten meerdere talen in tijdens het uitvoeren van opdrachten, het uitvoeren van groepswerk, om elkaar te ondersteunen, ...

Tool 'Omgaan met talige diversiteit op school'

een tool om een schoolvisie en -aanpak te ontwikkelen:

- ✓ die beantwoordt aan de meertalige realiteit en
- ✓ die gesteund wordt door het hele schoolteam.

Tool 'Omgaan met talige diversiteit op school'

Er is nood aan een schoolvisie en –aanpak die gedragen is door het hele schoolteam...

Daartoe moet je de overtuigingen van alle collega's in kaart brengen. Dat lukt niet zomaar, op een intuïtieve manier...

De nood groeide om een instrument te ontwikkelen die deze 'mapping' kan doen...

Tool 'Omgaan met talige diversiteit op school'

30 stellingen:

- ✓ stellingen die peilen naar de **persoonlijke mening** en **overtuigingen** van de leerkrachten (Hoe sta jij tegenover...?)
- ✓ stellingen die weergeven hoe die overtuigingen zich vertalen in de **aanpak** in de klas (Wat doe je?)

Voorbeeld van de stellingen

Als leerlingen hun thuistaal vloeiend gebruiken, is dat heel belangrijk dat anderstalige leerlingen vloeiend zijn zowel in het Nederlands als in hun thuistaal op de speelplaats, heeft dat een negatieve invloed op hun schoolprestaties. Anderstalige leerlingen moeten thuis Nederlands spreken.

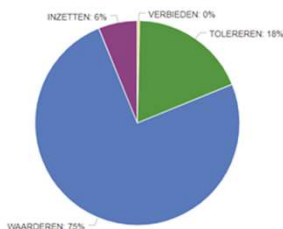
In de klas mogen mijn leerlingen enkel Nederlands spreken.

De leerlingen zouden al hun energie moeten steken in het leren van Nederlands.

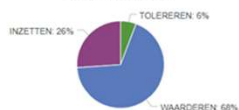
Ik vraag de ouders om Nederlands te spreken met de kinderen, zodat ze de taal sneller onder de knie zouden krijgen. Op de speelplaats sta ik toe dat de leerlingen hun thuistaal gebruiken.

Voorbeeld van een schoolprofiel

HOE STAAN WIJ TEGENOVER DE VEELTALIGHEID OP SCHOOL?

OVERTUIGINGEN

AANPAK

N 276

Bespreking met richtvragen

- Had je dit schoolprofiel verwacht of verrast dit beeld je? Kun je verklaren hoe dat komt?
- Weerspiegelen de overtuigingen zich in de aanpak? Probeer te achterhalen waarom dit (niet) zo is.
- Wat betekent dit voor jullie visie op omgaan met de talige diversiteit op school? Welke aanpak is het meest geschikt voor jullie school? Waar kan iedereen zich in vinden? Welke afspraken leggen jullie vast?
- Belangrijk daarbij is dat je als team aan één zeel trekt en dezelfde boodschap uitdraagt.

Activiteiten

Voorbeeldje op de site:
<https://www.brusselvoltaal.be/3-aan-de-slag/activiteiten>

ACTIVITEITENFICHE SECUNDAIRE SCHOOL
Spreekwoorden uit de hele wereld

BRUSSEL VOL TAAL

Categorie	Taal	Doelgroep	Vak	Duur
☐ Talentaal	☐ leren over taal	☐ eerste graad	☐ Nederlands/ Frans/AGD	☐ 5 à 10 minuten ☐
☐ Waarheden	☐ taalgebruik	☐ tweede graad	☐ andere vakken	☐ 1 lesdag ☐
☐ Verhalen	☐ aandacht voor vorm	☐ derde graad	☐ ander	☐ meerdere lesdagen ☐
	☐ thuistaal als opstap			☐ project T5
	☐ welbevinden			
	☐ taalbeleid			
	☐ taalmobiliserend			
	☐ ouderbetrokkenheid			

Korte beschrijving activiteit:

Spreekwoorden, zegwijzen en uitdrukkingen zijn vaak heel taalgelijk. Ze geven de relatie tussen taal en cultuur weer. Daarom kan je spreekwoorden en uitdrukkingen meestal niet zomaar vertalen. Als je werkt met spreekwoorden en uitdrukkingen in verschillende talen, geef je die talen meteen een plaats in je klas.

Verken met je leerlingen spreekwoorden en uitdrukkingen in verschillende talen. Ga samen op zoek naar een passende vertaling en denk samen na over waarom bepaalde culturen en talen bepaalde zegwijzen gebruiken. Laat je leerlingen ook nadenken over zegwijzen in hun thuisland.

Hoe kan je dit aanpakken?

- Laat je leerlingen op zoek gaan naar typische uitdrukkingen en zegwijzen in de thuistaal en de bestaats eren.
- Leer je leerlingen enkele Nederlandse uitdrukkingen en laat ze op zoek gaan naar hoe ze dat zeggen in de thuis taal. Hiervoor kunnen ze de hulp inschakelen van hun familie, ouders, grootouders,...
- Laat Nederlandse leerlingen op zoek gaan naar vertalingen van Nederlandse uitdrukkingen.
- Laat je leerlingen de spreekwoorden ook visualiseren door ze te tekenen, uit te beelden, of een kort animatiefilmpje van te maken.

Door uitdrukkingen in verschillende talen te vergelijken, krijgen de leerlingen inzicht in gelijkenissen en verschillen tussen talen en culturen. Tegelijk geef je hen de broodcrisp dat hun taal en cultuur welkom zijn. Bovendien krijgen ze inzicht in hoe figuurlijk taalgebruik werkt, wat zorgt aanderzijds leerlingen dat niet alleen het Nederlands onderbrechtig kan zijn, maar dat dit eigen is aan alle talen.

Materiaal en voorbeelden:

Multilingual Idioms, Sayings and Colloquialisms

Op deze site vind je vertalingen van enkele uitdrukkingen in verschillende talen.
www.brusselvoltaal.be/3-aan-de-slag/activiteiten/multilingual-idioms-sayings-and-colloquialisms

Illustrated!

Op Brussel Fonds vind je gratis te downloaden zegwijzen.
www.brusselvoltaal.be/3-aan-de-slag/activiteiten/illustrated-idioms

Sanders, E.F. (2016). *Speaking in Tongues: Curious Expressions from Around the World*. Vintage Publishing.

Sanders, E.F. (2017). *The Illustrated Book of Sayings: Curious Expressions from Around the World*. Ten Speed Press.

Meer info en bronnen:

Hugh, Kathleen v.a. (2018). *Using multilingual approaches: moving from theory to practice. A resource book of strategies, activities and projects for the classroom*. Geraadpleegd op 30 september 2020 via www.brusselvoltaal.be/3-aan-de-slag/activiteiten/using-multilingual-approaches

Onderwijscentrum brussel

Marcqstraat 16
1000 Brussel

☎ 02 210 63 90

✉ onderwijscentrumbrussel@vgc.be

📘 [@onderwijscentrumbrussel](#)

📷 [onderwijscentrum_brussel](#)

